

CEMİL KAVUKÇU

TASMALI GÜVERCİN

ÖYKÜ

♥
CAN

5.
BASKI

CEMİL KAVUKÇU
TASMALI
GÜVERCİN

© 2009, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2009

5. basım: Şubat 2014, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Simon Oxley

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1097-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

CEMİL KAVUKÇU

TASMALI
GÜVERCİN

ÖYKÜ

Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995

Yalnız Uyuyanlar İçin, 1996

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, 1997

Temmuz Suçlu, 1998

Dönüş, 1998

Dört Duvar Beş Pencere, 1999

Pazar Güneşi, 2000

Gemiler de Ağlarmış, 2001

Başkasının Rüyaları, 2003

Suda Bulanık Oyunlar, 2004

Gamba, 2005

Nolya, 2005

Mimoz'a'da Elli Gram, 2007

Angelacoma'nın Duvarları, 2008

Tasmalı Güvercin, 2009

Düşkaçıran, 2011

Aynadaki Zaman, 2012

Örümcek Kaparı, 2013

CEMİL KAVUKÇU, 1951 yılında İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980 yılından bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı eseriyle 1987 yılında Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü, 1996 yılında *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009 yılında *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla da Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, 2013'te Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

İçindekiler

GÖRÜNMEYEN

Teferiç	13
Dut	21
Tasmalı Güvercin	29
Hangi Kedi	33
Madalyon	39
Sıcak Üçlemesi.....	47
Eran Kaptan.....	51

DEFTER

Dönüş ve Hastalık	67
Gölge İçindeki Orman	79
İş Konusu	87
Sarıköz Olayı	95

GÖRÜNMEYEN

TEFERİÇ

“*Teferiç* ne oğlum?” dedi öğretmen.

Başparmaklarını kemerinin ardından pantolonunun içine doğru sokmuş, hafifçe kamburunu çıkarmış, dikkatlice Sami’ye bakıyordu.

Sınıfın karşısında konuşmaktan çekinen, konuşmak zorunda kaldığında kekeleyen ve kalın kaşlı, kel kafalı öğretmeninden ödü kopan Sami, bu soru karşısında iyice afallamıştı. Bir süre önüne bakarak sustu. Öğretmen *teferiç*’in ne olduğunu bilmiyorsa bunu ona nasıl anlatacaktı! Bir gün de *kuka* dediğinde aynı şey başına gelmişti. Öğretmen, evde en çok ne ilgilerini çekiyorsa onu anlatmalarını istediğinde, o da küçük kardeşinin örme salıncağından söz etmişti. Henüz bebek olan kardeşinin salıncağında yatmayı, sallanarak ve ninni dinleyerek uyumayı çok istediğini söylememişti tabii. “Tavana takılmış iki *kuka*’ya bağlı ipten bir salıncak,” dediğinde öğretmenin yüzü asılmış, dik dik bakarak “*Kuka* da ne?” demişti. Sami çok şaşırılmıştı, öğretmen *kuka*’yı bilmiyordu. Ters duran bir soru işaretine benziyordu *kuka* ama onu tanımlayacak sözcükleri bir türlü bulamıyordu. Sonunda, Sami’nin anlatamadığı şeyin duvara ya da tavana takılan çengelli bir vida olduğu anlaşıldığında—başta öğretmen olmak üzere— bütün sınıf gülmüştü.

Çok utanmıştı Sami. Evde bu konuyu açtığında, “*Kuka, Boşnakça oğlum,*” demişti annesi, “öğretmenin bunu nerden bilsin ki!”

Bilmediğine göre *teferiç* de Boşnakça olmalıydı.

“*Teferiç işte,*” diyebilirdi güç duyulur bir sesle.

Öğretmenin yüzüne alaycı bir gülüş oturmuştu bu kez. Sesini daha da yükselterek, “*Teferiç ne?*” diye yineledi. “Ben, pazar günü ne yaptınız, diye soruyorum; sen, *Teferiç*’e gittik diyorsun. Neresi burası?”

Ön sırada oturan Selma, yerinden kalkıp parmağını kaldırdı ama kendisine söz hakkı verilmesini beklemeden, “Orası bir yer değil öğretmenim,” dedi.

“Sana sormadım,” dedi öğretmen, Selma’ya ters ters baktı. “Otur yerine! Bir yer ya da değil; o söylesin.”

Selma’nın ileri doğru uzanmış ısrarlı parmağı bir süre havada kaldı, sonra kolunu indirip sessizce yerine oturdu.

Yeniden Sami’ye döndü öğretmen. Yüzü kıpkırmızı olmuş, önüne bakıyordu Sami.

“Peki,” dedi bu kez ses tonunu yumuşatarak, “soruyu yeniden sorayım; geçen pazar günü ailecek ne yaptınız?”

Ne diyeceğini bilemiyor, parmaklarıyla oynuyordu Sami. Elleri terlemişti.

“Dilini mi yuttun oğlum!”

“*Teferiç* yaptık öğretmenim.”

“Haydaaa,” dedi öğretmen, yüzünü yapmacık bir biçimde astı. “*Teferiç*’e mi gittiniz, *teferiç* mi yaptınız?”

Selma dayanamamış, yeniden parmağını kaldırmıştı. Ama bu kez önlemliydi, öğretmen “Sen!” demeden konuşmayacaktı. Öğretmense kararlıydı, sorunun yanıtını Sami’den almak istiyordu. Selma’nın parmak kaldırdığını görmüş ama görmezlikten gelmişti.

“Evet?” dedi.

Sınıftan ıt çıkmıyordu.

“*Teferiç*’e gittik, orada da *teferiç* yaptık,” dedi Sami.

“Haa,” dedi ğretmen bilgie gözlerini yumarak. Dudaklarında alaycı bir kıvrım belirdi. “imdi sen gel bunu bize baından anlat.”

Sami ellerini karnının altına bağlamıtı. Bacaklarının titremesini bütün bedeninde hissediyordu.

“Ordan değil,” dedi ğretmen, “gel, tahtanın önünden anlat sınıfa.”

Sami sırasından çıkıp tahtanın önüne geldi. Öyle utanıyor ve öyle korkuyordu ki, naylon ayakkabılarının parmak ucundan başka bir yere bakamıyordu.

Nasıl anlatacaktı? Sık sık uyanıp gün ığı vurmamı pencerelelere bakmasından mı balayacaktı, yoksa at arabalarının tıngirtısını duyduğu andan mı? Pencereye her bakışında grdğu karanlık nasıl da iini karartıyordu. Sabah ezanı okunduğunda gecenin bittiğine sevinmi, yola çıkmalarına daha çok zaman olduğunu dnnce de zlmtı. İlk kez gitmiyordu ama, *teferiç* bayramdan da büyüktü. Çünkü bütün sülale bir araya geliyordu, bayramların bayramı oluyordu *teferiç*’ler. Annesi iki büyük tepsi yoğurt tatlısı yapmıştı. Halası, teyzesi, yengeleleri de dolmalar, sarmalar, poğaçalar yapıyordu ama *teferiç*’in en keyifli yanı kıymalı-patatesli *pitta*’nın yufkalarının orada açılıp orada piirilmesiydi.

Öğretmen Sami’ye “*Pitta* ne?” diye de sorar mıydı? Sorsun. Onu biliyordu, kol böreği olduğunu söylerdi.

Görev bölümünde belki de en zor i küçük amcasına dyyordu. Çünkü *poret*’i ya da bildiği kadarıyla *mainga*’yı, yani, mutfaklarda fırın olarak kullanılan dört ayaklı yassı uzun sobayı ve iki borusunu, kiraladığı at

arabası ile o getirecekti. Ayrıca, üzerinde yufka açılan kamyon tekerleği kadar büyük tahta sofrayı da taşımak onun göreviydi. Amcası arabacının yanına oturacaktı oturmasına ya, şişman yengesi ve iki kuzeni Samilere gelene kadar *şporet*'ten ve sofradan kalan yere bir biçimde sığışacaklardı.

Üç at arabası, tıklım tıkış, peş peşe yola koyulduklarında güneş yeni yükseliyordu. Mayıs ayının ortalarında olduklarından sabahın erken saatleri serindi. Annesi Sami'ye kazağını giydirmişti. Sepetler, torbalar, kilimler, şilteler arabaların arkasındaki *şaraga*'lara yerleştirilmişti.

Anlatmaya başlasa, öğretmen "*Şaraga* da ne?" diye sorar mıydı?

Dayısı akordeonunu kucagında taşıyordu. Çok kıymetliydi akordeonu, kimseye emanet etmez, çocukların dokunmasına izin vermezdi. En önde, *şporet* ve borusuyla bir lokomotif andıran küçük amcasının arabası gidiyordu. Onun peşinde Samilerin, arkada da dayılarının arabası vardı. Şişman yengesiyle iki kuzeni de onlarla birlikteydi. Arabacının yanında dimdik oturan küçük amca, taşıdığı acayip eşyayla savaşa giden bir komutana benziyordu. Herkes uyku mahmuruydu. Kasabanın kaldırım döşeli sokaklarından geçerken kimse konuşmuyordu. Duyulan, yalnızca tekerleklerin tangirtisi ve atların nallarından çıkan sestti. Toprak köy yoluna çıkınca öndeki lokomotif araba biraz hızlandı. Küçük amca sıkılmış ve *daha hızlı* komutunu vermiş olmalıydı. Samilerin arabacısı da kırbacını atın kabalarında şaklattı. Arayı açmak olmazdı. Yolculuk şimdi daha keyifliydi. Sami, atın inip kalkan başına dikkatle bakıyordu. Öndeki arabayı geçmelerini ne kadar isterdi ama bu mümkün değildi. *Şporet*'i taşıyan amca daima önde olmalıydı.

Söğüt ağaçlarının dallarını yerlere kadar saldığı dere kenarındaki çayırılığa geldiklerinde çabucak eşyaları indirdiler. Arabalar, akşam ezanı okunmadan gelmek üzere kasabaya doğru yola çıkmıştı bile. Annesi, halası, yengesini, teyzeleri kilim ve şiltelerden bir açık hava evi kurmaya çalışırken, dayısı ile eniştesi de küçük amcasına yardım edip *şporet*'i düz, uygun bir yere yerleştirdiler. Büyükler kuru dal ve ağaç toplamaya çıktığında çocuklar da peşlerine takıldı. Her şey bir oyun gibiydi. *Teferiç*'te de büyükler çocuk gibi oluyor, kimse kimseye kızmıyordu.

Kadınların kaybedecek zamanı yoktu. Kilimin üzerine hemen büyükçe bir bohça serildi. Yufka açılacak sofrayı üzerine yerleştirip un torbasını çıkardılar ve kocaman bir hamur kardılar.

Pitta pişene kadar Sami, abisinin topluğünden bükerek yaptığı oltasının ucuna bir parça hamur takıp dere kenarında balık tutmaya çalıştı.

Şporet'ten çayırılığa yayılan *pitta*'nın kokusu nasıl da iştah kabartıcıydı. Pişmesine yakın kocaman bir çaydanlıkta çay demlenirdi. *Pitta*, ortaya konan tepsiden, soğuması beklenmeden, üfleye üfleye elle yenir ve bitene kadar da kimse konuşmazdı.

Derenin şarılısını da seviyordu Sami, kuş cıvıltılarını da. Ne güzel bir pazardı.

Karınlarını doyurunca dayısı bir sigara yaktı. Akordeonun kayışını boynuna astı. Önce körüğünü açıp kapayarak tuşlarına dokundu. Sami şilteye sırtüstü uzanmış, rüzgârda nazlı nazlı salınan söğüt ağacının dallarına bakıyordu. Hiç balık tutamamıştı. Ama dayısı söylemişti. Başını okşayıp, "Beyhude yere bekleme," demişti, "topluğineye balık gelmez."

Akordeonun ardından, Sami'nin içine işleyen ağız armonikasının yumuşak sesi duyuldu. Ve Boşnakça hüznünlü bir aşk şarkısına başladılar: *Aşukiye Adem Aga*. Büyükle hep birlikte söylüyordu. Ardından daha ritmik *Yelena* geldi. Sonra başka şarkılar. Büyük enişte, "*Haymo*," dedi, "*pitta*'yı hazmedelim." O zaman, çayırın ortasında, serçeparmaklarını birbirine kenetleyip *treha* oynadı amcalar, dayılar, halalar, teyzeler. Küçük dayı gözlerini kapayıp akordeonunu çalarken, Sami'nin annesi de armonikayla ona eşlik ediyordu.

İkindiye doğru yeni bir *pitta* için kollar sıvandı.

Teyze kızları ağaç dalına salıncak kurmuştu. Bir ara Sami'yi de salladılar. Gülüşerek öyle bir uçurdular ki onu, ayakları güneşe degecek sandı.

Hava kararırken cırcırböcekleri ötmeye başladı. *Şporet*'in borusundan, gökyüzüne doğru yayılarak yükseliyordu duman. Halası, "Haydin sofraya, *pitta* pişti," diye bağırdı. O anda Sami, at arabalarının sesini uzaktan duydu. Sonra onların köy yolundan ayrılıp çayırılığa girdiklerini gördü. Büyükle öyle derin bir muhabbete dalmıştı ki, halanın ne dediğini anlamamışlardı bile. "Haydin," diye yeniden bağırdı, "soğumadan yiyelim." Arabacılar da tam zamanında gelmişti. Kendilerine ikram edilen *pitta*'ları yerken atların boynuna yem torbalarını çoktan asmışlardı.

Dönüşte de *şporet*'i ve sofrayı taşıyan küçük amcanın arabası yine öndeydi. Hava serinlediğinden annesi Sami'ye kazağını giydirmişti. Gökyüzü ıslıl ıslıldı. Sami, ensesine kenetlediği ellerine başını yaslamış yıldızlara bakıyordu. Annesi ağız armonikasını çalıyor, arabadaki-

ler de seslerini yükseltmeden *Aşukiye Adem Aga* şarkısını söylüyordu. Kasabanın girişindeki mezarlığın önünden geçerken sustular.

“Neden susuyorsun oğlum?” dedi öğretmen, “Anlatsana şu *teferiç*’i.”

Sami yutkundu. Bir daha yutkundu. Kendini tutamadı, ağlamaya başladı.

“Tamam, tamam... geç otur yerine,” dedi öğretmen. Canı sıkılmıştı. Şu göçmen çocukları da ne kadar güvensiz, ne kadar alıngan oluyordu. Selma’nın parmağının hâlâ havada olduğunu görünce, “Ne?” dedi.

“Öğretmenim,” dedi Selma yutkunup güç toplayarak, “*teferiç* demek, dere kenarına, tarlaya, çayıra sefaya gitmek demek...”

“Haa,” dedi öğretmen yan gözle Sami’ye bakarak, “piknik yani...” Yüzünde hâlâ sıkkın bir ifade vardı. Başını ağır ağır salladı. “Bunda ağlayacak ne var oğlum!” dedi, “Anlatsaydın ya piknikte neler yaptığını...”

Sami başını eğmiş, kesik kesik burnunu çekerek önüne bakıyordu.

*Çağdaş öykücülüğümüzün
ustalarından Cemil Kavukçu,
sıradan hayatların ayrıntılarını
unutulmaz öykülere
dönüştürmeye devam ediyor.*

İkinci kaptanla üçüncü çarkçı hiç keyif almadıkları her hallerinden belli olan bir bıkkınlıkla, bağırsız, küfürsüz, yorumsuz tavla oynuyorlar. Her an bırakıp kamaralarına çekilebilirler. Ben de elime geçirdiğim, iyice yıpranmış, hamur gibi olmuş elli ikilik desteyle kâğıt falı açıyorum. Biraz sonra kamarama gidip dolabımdaki stoktan (gemide içki içmek yasak olmasına karşın, kaptan ve çarkçıbaşı dahil herkesin dolabı ağzına kadar içki doludur) bir şeyler içip kitap okumayı düşünüyorum.

Tasmalı Güvercin, öykücülüğümüzün son dönemine damgasını vurmuş yazarlardan Cemil Kavukçu'nun çok önemli bir yapıtı. Kavukçu, okurunu bambaşka bir dünyaya götürüyor. Sessiz kasabaların birer kartpostal gibi hareketsiz görünülerinin ardındaki tekinsiz ama alabildiğine renkli dünyaya... Bugüne kadar hakkında sayısız yazı yazılan Kavukçu, Fethi Naci'yi yine haklı çıkarıyor: O, elini neye değse öykü oluyor.

Kapak resmi: SIMON OXLEY

ISBN 978-975-07-1097-1

9 789750 710971